

Golfclub Rosmalen
t.a.v. Dhr. Van den Thillart
per e-mail: thillart4@ziggo.nl

Datum : 7 mei 2018
Ons kenmerk : 18-081
Contactpersoon : S. van de Koppel
Telefoon : 06-26873604
E-mail : vandekoppel@natuurbalans.nl
Onderwerp : ruimtelijke onderbouwing EVZ in relatie tot uitbreiding van de golfbaan Rosmalen

Geachte heer Van den Thillart,

Er zijn plannen voor de uitbreiding van de golfbaan Rosmalen, binnen het project Herontwikkeling Kampenlandschap. In een eerder stadium hebben wij een Natuurtoets voor deze ontwikkelingen uitgevoerd. Momenteel zijn we betrokken bij het opstellen van het beheerplan en inrichtingsplan van de golfbaan. Naast deze zaken, heeft gemeente 's-Hertogenbosch verzocht een ruimtelijke onderbouwing voor de Ecologische Verbindingszone (EVZ), in relatie tot de uitbreiding van de golfbaan, op te stellen. Middels deze brief stuur ik u de betreffende onderbouwing toe.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Bij vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Sander van de Koppel

Adviseur ecologie / projectleider

Ruimtelijke onderbouwing EVZ in relatie tot uitbreiding van de golfbaan Rosmalen

Inleiding

De Groote Wetering is aangewezen als een Ecologische Verbindingszone (EVZ) in het NatuurNetwerk Brabant (NNB). Zowel in de Verordening Ruimte als in het bestemmingsplan is de opgave voor het maken van een EVZ opgenomen. Met de uitbreiding van de golfbaan wordt gelijktijdig invulling gegeven aan deze EVZ. Dat betekent dat deze nu in de praktijk omgezet wordt naar een functionele EVZ met een breedte van 25 meter langs de Groote Wetering.

In voorliggende onderbouwing wordt beschreven hoe in de praktijk de aangewezen doelsoorten langs het traject verbonden kunnen worden. Aangegeven wordt op welke wijze deze soorten profiteren van de geplande ontwikkelingen. In de Projectdefinitie EVZ Groote Wetering zijn de doelsoorten opgenomen en de bijbehorende natuurtypen die hiervoor relevant zijn (gemeente 's-Hertogenbosch, gemeente Sint-Michielsgestel en Waterschap Aa en Maas, 2012)¹.

Doelsoorten

De aangewezen doelsoorten voor de EVZ Groote Wetering zijn:

- Das
- Kamsalamander
- Struweelvogels
- Kleine modderkruiper en andere vissen

De EVZ dient afgestemd te worden op de doelsoorten door deze optimaal in te richten voor deze soorten. Hiervan profiteert tevens een diversiteit van overige soorten.

Plangebied en inrichting

Voorliggende notitie heeft betrekking op de EVZ langs de Groote Wetering ter hoogte van de huidige golfbaan te Rosmalen en de uitbreidingslocatie van de golfbaan. Voor de exacte begrenzing en inrichting van het plangebied wordt verwezen naar het inrichtingsplan voor de golfbaan (Buro Lubbers, 2018)².

Bespreking per soort

Das

In de Projectdefinitie (2012) zijn de volgende maatregelen ten behoeve van de das in de EVZ Groote Wetering (westelijk deel) opgenomen:

- Behoud van bestaande bosjes, houtwallen en landschapselementen;
- Creëren van aaneengesloten structuren – zorgen voor aansluitingen;
- Meer diversiteit in agrarisch gebruik – begrazing;

¹ Gemeente 's-Hertogenbosch, Gemeente Sint-Michielsgestel & Waterschap Aa en Maas, 2012. EVZ Groote Wetering, Projectdefinitie. Versie mei 2012.

² Buro Lubbers, 2018. Inrichtingsplan Golfbaan Rosmalen. DO Inrichtingsplan. Buro Lubbers landschapsarchitectuur & stedenbouw, Vught.

- Gevaarlijke punten voorzien van 'oversteekplaatsen' / verkeersmaatregelen.

Voor het inrichtingsplan van de golfbaan is versterking van het leefgebied van de das leidend geweest, zoals beschreven is in de Natuurtoets Dassen (Van de Koppel & De Jong, 2018)³. Samengevat dragen de volgende inrichtingsmaatregelen hieraan bij:

- Behoud van bestaande geleidende beplanting in het gebied;
- Ontwikkeling van primair foerageergebied voor de das op de golfbaan met variatie in het landschap door ontwikkeling van nieuwe bosjes, houtwallen, struwelen, ruigte, gevarieerd kruiden- en bloemrijk grasland, poelen en plas-dras-zones;
- In de fysieke EVZ van 25 meter langs de Groote Wetering worden drie poelen (en één poel net buiten deze 25 meter zone), oevervegetatie en ruigere graszone ontwikkeld, wat bijdraagt aan meer variatie in het leefgebied van de das;
- Ontwikkeling en inrichting van een rustgebied (verblijfsgebied) voor de das, inclusief nieuw aan te leggen kunstburcht en boomgaard;
- Realisatie van verbindingen (migratieroutes) over de golfbaan, zoals opgenomen in Van de Koppel & De Jong (2018) en overgenomen in Buro Lubbers (2018);
- Veilige oversteek over de Peter de Groterstraat door snelheidsbeperkende maatregelen.

Uit deze opsomming blijkt dat invulling wordt gegeven aan optimalisatie van het leefgebied van de das, waarbij de soort zich door geschikt leefgebied aan de noordzijde langs de Groote Wetering kan bewegen en daarmee invulling wordt gegeven aan de EVZ Groote Wetering. Naast das, profiteert een diversiteit aan overige zoogdiersoorten van deze ontwikkelingen, zoals vleermuizen en kleine marterachtigen.

Kamsalamander

Voor kamsalamander is een divers, afwisselend leefgebied van belang. Belangrijke elementen hierin zijn:

- Poelen met een oppervlakte van minimaal 400 m² en een onderlinge afstand tussen de poelen van circa 350 meter;
- Bosjes of houtwallen;
- Verbindingen (droog / nat) tussen de leefgebieden;
- Insectenrijkdom – overgangen, bosranden, ruigtes.

De voornaamste maatregel die benoemd wordt in de Projectdefinitie (2012) is het toevoegen van poelen op kansrijke locaties langs de Groote Wetering. Binnen de ontwikkeling van de golfbaan wordt hierin voorzien. In of direct langs de EVZ worden vier amfibieënpoelen ontwikkeld (Buro Lubbers, 2018). De afstand tussen de afzonderlijke poelen bedraagt circa 90 meter. De meest westelijke en meest oostelijke poel liggen circa 300 meter van elkaar verwijderd. Dit betekent een flinke concentratie poelen op korte afstand van elkaar.

³ Van de Koppel, S. & V. de Jong, 2018. Natuurtoets Dassen Herontwikkeling Landgoed Coudewater. Toetsing Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

De twee middelste poelen worden als optimaal voortplantingswater voor kamsalamander aangelegd. Dat betekent een wateroppervlak van circa 400 m², een talud van 1:2 tot 1:5 (met name de oost- en noordzijde worden glooiend aangelegd) en zonnige expositie. Ten behoeve van de waterhoudendheid worden beide poelen afgewerkt met een leemlaag van 25-30 cm dikte.

De overige twee poelen kennen met circa 300 m² een enigszins kleiner oppervlak. Alhoewel dit niet optimaal is voor kamsalamander, hebben ook deze kleinere poelen potentie om als voortplantingswater van de soort te gaan functioneren, mede door de ligging nabij de twee optimale poelen.

Voor alle poelen geldt dat er geen vis in uitgezet dient te worden.

Naast de aanleg van poelen, wordt door het aanbrengen van meer afwisseling ook het landhabitat geoptimaliseerd. Dit betreft zowel overwinteringshabitat in de vorm van bosjes, als verbinding langs geleidende elementen (houtwallen, struwelen, plas-dras-zones, e.d.), als een verwachte toename van de insectenrijkdom door een variatie aan bloem- en kruidenrijk grasland, ruigtes en bloeiende en besdragende struiken en bomen. Kortom, zowel wat betreft water- als landhabitat voorziet de ontwikkeling van de golfbaan in een sterke kwaliteitsimpuls van het leefgebied van de kamsalamander, wat van belang is voor de EVZ Groote Wetering. Naast kamsalamander profiteren ook andere amfibieën, zoals poelkikker en algemene soorten als kleine watersalamander en bruine kikker.

Struweelvogels

Struweelvogels zijn gebaat bij een divers leefgebied met overgangen tussen verschillende terreintypes. Belangrijke elementen, conform de Projectdefinitie (2012) zijn:

- Riet;
- Ruigte;
- Struweel en bos(jes) verspreid over het landschap langs de verbindingszone;
- Agrarische percelen met diversiteit (graan, akker, hooiland, akkerranden);.

Voorts wordt in de Projectdefinitie gesteld dat een aaneengesloten zone voor deze soorten minder van belang is. Zodoende zullen de benodigde terreintypes vooral als onderdeel van het leefgebied van de andere doelsoorten geïntegreerd moeten worden.

Zoals reeds in het voorgaande bij das en kamsalamander is aangegeven, wordt met de ontwikkeling van de golfbaan een gevarieerd landschap ontwikkeld. Elementen als bosjes, struwelen en ruigte dragen daarin tevens bij aan het leefgebied van struweelvogels. Bovendien ontstaan er geleidelijke overgangen van kort gras, via een kruiden- en bloemrijk grasland en ruigte naar struwelen en houtwallen. Daarbij mogen elementen als struweelhagen en houtwallen vrij uitgroeien; deze worden extensief beheerd.

Kleine modderkruiper en andere vissen

Ten aanzien van vissen, met specifieke aandacht voor kleine modderkruiper, zijn voldoende ondiepe zones en een variatie in diepte van belang. Tevens is het opheffen van barrières een aandachtspunt. Aangezien vissen alleen in permanent watervoerende watergangen voorkomen, is in de EVZ uitsluitend de Groote Wetering zelf van belang. Aangezien de ontwikkeling van de golfbaan Rosmalen geen invloed heeft op de Groote Wetering, worden vissen niet nader behandeld in deze onderbouwing.